

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

Noah • n1

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ה"צט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.
"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Dört Şehrin Hikâyesi

• Bu özet, Rabi Sacks'ın RabbiSacks.org/covenant-conversation/noach/a-tale-of-four-cities adresinden erişebileceğiniz bir yazısından uyarlanmıştır.

Bavel'in (Babil) hikâyesi, Bereşit'in konularını birbirine bağlayan ipliklerden biri olan dört perdelik dramın ikinci perdesini oluşturmaktadır. Bu dram, antik dünyadaki şehir kavramına ve ona bağlı çeşitli olgulara karşı sürekli bir polemik niteliğindedir. **Buradaki mesaj: Şehir, Tanrı'yı bulmamızı kolaylaştıran bir yer değildir.**

İlk perde Kayin ve Evel'in her ikisinin Tanrı'ya *korbanot* getirmesiyle başlamaktadır. Tanrı, Evel'in *korbanını* kabul eder, ama Kayin'inkini kabul etmez. Kayin, öfke içinde Evel'i katleder. Kayin'in cezası, "yeryüzünde rahat bulamayacak bir göçebe" olmak olur.

Kayin daha sonra "A-Şem'in huzurundan ayrıldı ve Eden'in doğusunda, Nod ülkesinde yerleşti... [Kayin] bir şehir inşa etti ve bu şehrin adını, oğlunun adı gibi Hanoh koydu. İlk şehir, ilk katil tarafından kurulmuştur. Şehir kavramı, kan içinden doğmuştur. **Tanah'a göre, bu ilk şehir hakkındaki en önemli gerçek, Tanrı'nın isteğine baş kaldırmak suretiyle inşa edilmiş olmasıdır.** Kayin ömür boyu göçebe bir yaşama mahkûm edilmişti, ama bunun yerine bir şehir inşa etmişti.

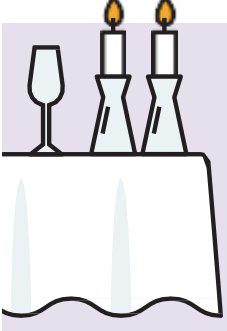
İkinci perde, insanların Bizzat Tanrı'ya meydan okuma girişiminde buldukları Bavel Kulesi'dir. Üçüncü perde ise Yarden vadisindeki şehirlerin en önde geleni olan Sedom'dur. Tanrı, şehri imha etme planını duyurur Avraam onunla pazarlığa girer. Belki orada elli masum insan vardır; belki on kişi vardır. Tanrı nasıl olur da bütün şehri yok edebilir? Ama anlaşılana, Sedom'da Lot ve ailesi dışında hiç masum insan yoktur

Sedom şehrinde ne görmekteyiz? Halk yabancıları sevmemektedir. Onları kanunun koruması altında görmemektedir – hatta onlara birer konuk olarak bile davranmamaktadır Burada kalabalık – güruh – fikri de görülmektedir. Güruh halindeki bir topluluk, mensuplarının kendi başlarına hayalini bile kurmadıkları suçlar işleyebilir. Sonuç olarak, büyük

şehirler, doğaları gereği ahlaki bir tehlike teşkil ederler. Kalabalıklar, mensuplarının düzeyini yükseltmekten çok daha sık bir şekilde onları aşağı sürüklerler. Avraam'ın ayrı yaşama kararının sebebi de budur. Avraam Sedom uğruna savaşa çıkar (Bereşit 14) ve sakinleri için dua eder; ama orada yaşamaya hazır değildir. **Atalarımız ve annelerimiz, şehirlerden uzak yaşayan birer çoban ve gezgindi.** Bir yerden diğerine hareket ederlerdi. Vakitlerinin büyük kısmını, Tanrı ile baş başa olabilecekleri sessiz yerlerde geçirirlerdi.

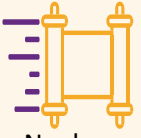
Dördüncü perde, Yosef'in köle olarak getirildiği ve Potifar'ın evinde hizmet ettiği Mısır'dır. Orada Potifar'ın eşi onu işlemediği bir suçla itham eder ve Yosef zindana atılır. Mısır hakkında Bereşit'teki tarifler, Şemot'ta olduğundan farklı olarak şiddetten bahsetmemektedir; ancak Yosef'in hikâyesinin açıkça ortaya koyduğu üzere, cinsel ahlaksızlık ve adaletsizlik mevcuttur.

Bereşit bize dört antik şehrin hikâyesini vermektedir: Hanoh, Bavel, Sedom ve Mısır şehirleri. Her birinde, şehir, insanlıktan çıkan bir ortamdır ve potansiyel olarak insanların Tanrı'ya unuttuğu bir yerdir. Tora'nın bize ima yollu söylediği şey, Avraam monoteizminin nasıl ve neden doğduğudur. Tora bize, güçlü, yüz-yüze ilişkilere dayanan cemaatleri şehirlerin içindeyken bile nasıl devamlı kılabileceğimizi öğretmektedir. Çünkü şehre özgü günahlardan, ancak birbirimize birer şahıs olarak, ortak bir antlaşmayla birbirine bağlanmış bireyler olarak davrandığımız zaman kaçınılmazdır. Tora'nın kanunları bize, başkalarıyla ve Tanrı'yla olan ilişkilerimize odaklanarak, servet ve gücün adil dağılımıyla ve başkalarına saygıyla davranmak suretiyle ahlaki bir şekilde yaşamamıza yardım eder. Çünkü tüm insanlar Tanrı'nın suretinde yaratılmıştır ve dolayısıyla adil muameleye layıktır. **Bu, Bavel'in panzehiridir ve hem o zaman hem de şimdi, bize tüm insanlığın birliği için rehberlik etmektedir.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Sizce Bavel Kulesi'ni inşa edenlerin günahı neydi?
2. Günümüzdeki şehirlerin, şehirlerdeki kötülük potansiyeli hakkında Rabi Sacks tarafından bu yazıda öne sürülen tezi desteklediğini düşünüyor musunuz?
3. Sakinlerinin daha dürüst olduğu büyük, verimli şehirleri nasıl yaratabiliriz?

Kısaca Peraşa

Noah *peraşası*, zamanının en *tsadik* insanı olan Noah'ı tanıtarak başlar. Tanrı, dünyanın durumunun hiç iyi olmadığına ve sil baştan yapmanın kaçınılmaz olduğuna karar verir. Böylece Noah ve ailesi insan neslinin devamını temin etmek üzere seçilir. Noah, toplum için yeni, daha parlak bir geleceğin yolunu hazırlayacaktır. Tanrı, Noah'a, kendisini, ailesini ve dünyanın tüm hayvanlarının nesillerini kurtaracak muazzam bir gemi inşa etmesini söyler. Hayvanlar ikişer ikişer gemiye girdikten sonra (*kaşer* olmayan hayvanların her birinden birer çift, *kaşer* hayvanlardan yedişer çift) Noah geminin kapılarını kapatır ve yağın tufanla birlikte gemi yüzmeye başlar.

Yağmur kırk gün ve kırk gece boyunca yağar ve Noah'ın kuru toprağa ayak basması için aradan aylar geçer. Dünya için yepyeni bir başlangıçla, Tanrı, insanlığı bir daha asla bir tufanla yok etmeyeceğinin bir hatırlatıcısı olarak gökyüzüne bir gökkuşağı yerleştirir. Noah ve oğulları, Tanrı'ya şükranlarını sunmak üzere bir *korban* gerçekleştirirler.

Peraşa, Bavel (Babil) şehri sakinlerinin, Tanrı'ya erişmeyi denemenin bir yolu olarak muazzam bir kule inşa etmelerinin anlatımıyla sona erer. Bu kule yıkılır ve halklar, dil ve ideolojilerinin ayrılmasıyla birlikte dünyanın her yanına dağılır. *Peraşanın* en sonunda Noah ile Avraam arasındaki on neslin bir listesini okuruz.

Peraşadan Simalar

Noah: Yeni yetişen bir gemi adamı ve hayvanların kurtarıcısı.
Dalgalarla çalkalanan bir dünyada istikrarlı bir kaya.

Tanrı: Yaradan; hayatı yeniden işleyen ve kaderlere yön veren.

Tufan: Yeniye yol açmak için eskiyi yıkayıp silen.

Bavel Şehri: Büyük hayallerin ve ulvi ihtirasların şehri.

Peraşadan Pratiğe

Bu haftaki *peraşadan* çıkarabileceğimiz önemli bir *mitsva*, *Laşon Ara*, yani zararlı veya olumsuz konuşma yasağıdır.

Günümüzün dijital çağında sosyal medyanın hayatımızdaki baskın yeriyle birlikte, zarar verici ve ayrıştırıcı iletişim potansiyeli son derece yüksektir. Bununla mücadele etmek için iki pratik yaklaşıma başvurabiliriz. Birincisi, "yayınlamadan önce düşün" kültürünü teşvik ederek, sosyal medyada yayınladığımız herhangi bir şeyin zararlı, incitici veya faydalı olup olmadığını değerlendirmek üzere tahlil kabiliyetimizi kullanabiliriz. Bu, hem kendimiz hem de sosyal medyadaki çevremiz için bir sorumluluk duygusunu teşvik edecektir.

İkincisi, zararlı konuşmanın ayrıştırıcı etkilerini geçersiz kılmak üzere, pozitiflik, empati ve birliği kutlayan sosyal medya alanlarını güçlendirebiliriz. Bunlar, yapıcı diyalogu teşvik edecek şekilde tasarlanmış yerler, destek grupları, hatta insanın moralini yükselten içeriklerin paylaşıldığı sayfalar olabilir. Bavel halkı kendisi hakkında takıntılı, izole bir şehir inşa etmişti. Biz ise, birleştirici, erdemli ağlar kurabiliriz.

Rabi Sacks'ın bu öğretileri bize, hem sosyal medyada hem de kişisel anlamda, iletişim araçlarını daha güçlü, daha şefkatli topluluklar oluşturmak için kullanmakta bize yardımcı olabilir.

? Parsha Puzzle

Peraşayla Oyun

Gelin “Kulaktan Kulağa” oynayalım. Oyuncular daire veya düz bir çizgi halinde dizilsin ve baştaki oyuncu, yanındakinin kulağına olumlu bir eylem yönergesi fısıldasın. Örneğin “Bir arkadaşına ev ödevinde yardımcı ol” veya “Komşuların için kurabiye pişir” gibi.

Mesaj tüm zincir içinde iletdikten sonra olumlu bir eylem eklenecek. Böylece, eğer ilk mesaj “Bir arkadaşına ev ödevinde yardımcı ol” şeklinde idiyse, sıradaki kişi eklemeye bulunarak, örneğin “Bir arkadaşına ev ödevinde yardımcı ol ve anneannene telefon et” diyebilir. Oyunun ortasında, mesajı *bozan* bir öge – olumsuz bir mesaj veya eylem – katın. Örneğin “Sınıfa yeni katılan çocuğu göz ardı et” gibi. Sıradaki oyuncu bu aşamada bir tercih hakkına sahip olacak: Ya bu negatif mesajı aktaracak, ya da onu olumlu bir mesaja dönüştürecek. Gruptaki en son oyuncu, kendisine ulaşan mesajı yüksek sesle paylaşacak. Sonra herkes mesajın evrimi üzerinde yorum yapacak ve olumlu ve olumsuz sözcüklerin oyunun sonucunu nasıl etkilediğini tartışacak.

Peraşadan Bilmece

S: Noah’ın, dünyanın tüm kara hayvanlarıyla kuşlarının nesillerinin tükenmesini önlemek amacıyla gemiye çiftler halinde hayvanlar getirdiğini biliyoruz. Hangi hayvan türü istisnasız olarak tüm fertleriyle (sadece geminin içindeki seçilmiş çiftler olarak değil) hayatta kalmıştır?

A: Geminin içine hiç balık alınmamıştı. Buna rağmen Gemara (Zevahim 113b) Tufan sırasında tek bir balığın bile ölmediğini kaydeder.

David Woolf’un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon’dan temin edilebilir.

Peraşadan Felsefe

Rabi Sacks, ilgi çekici bir çıkarımda bulunduğu 'Dört Şehrin Hikâyesi' başlıklı yazısında, şehirleşme ve uygarlığın karmaşık dinamiklerinin derinliğine inmekte ve Bereşit kitabı içinde bahsi geçen şehirleşmiş bölgelerin her birini ayrı ayrı keşfe çıkmaktadır.

Açığa çıkardığı merkezi temalardan biri de, insanın kendisini ilahlaştırmasının ve toplumsal kayıtsızlığın getirdiği tehlikedir. Rabi Sacks, sakinlerinin Tanrı ile boy ölçüşmek amacıyla bir kule inşa ettikleri Bavel'in hikâyesini, insanların kendilerine tapmalarına karşı bir uyarı anlatısı olarak görmektedir.

İnsanların, Tanrı'nın açık bir emri olan yeryüzünü meskûn kılma görevini yerine getirmek üzere etrafa yayılmak konusundaki gönülsüzlüğü, yüz yüze ve sıcak temasa daha çok olanak veren küçük toplumlar oluşturmaya ve bunun getirdiği iyilik ve yakın ilişkilere karşı bir direnç tavrını ortaya koymaktadır.

Rabi Sacks'ın merceği bizi, gerek kendi davranışsal ve iletişimsel alışkanlıklarımız, gerekse de özellikle sosyal medya platformlarının o antik uygarlıkların sorunlarını nasıl yansıtabileceği veya bunlarla nasıl mücadele edebileceği konusunda bir değerlendirme yapmaya davet etmektedir.

1. Peraşadan Pratiğe ve Peraşadan Felsefe kısımlarını okumanızın ardından, "yayınlamadan önce düşün" zihniyetini benimsemek için hangi spesifik adımları atabilirsiniz?
2. Çevrimiçi alanlara pozitiflik, empati ve birliği teşvik edecek şekilde nasıl aktif olarak katkıda bulunabilirsiniz?

Parsha Anlatısı

Irena Sendler: Kötülüğün Yüzüne Karşı Dik Durmak

Bu, II. Dünya Savaşı sırasında Polonya'da yaşamış Yahudi olmayan bir sosyal hizmet görevlisi olan Irena Sendler'in hikâyesi. O dönemde Polonya'da Yahudilere karşı genel yaklaşım, kayıtsızlık, hatta antisemitizm şeklinde olmasına rağmen, 29 yaşındaki Irena, Jagota'daki (Yahudilere Yardım Konseyi) ağıyla birlikte, bu genel tavra teslim olmamıştı. Bunun yerine, iyilik yolunu seçti.

Naziler Yahudileri bir araya toplayıp onları Varşova Getto'suna koyduğu zaman, Irena ve arkadaşları derhal harekete geçtiler.

Irena, gözü pek ve bir o kadar da karmaşık bir kurtarma operasyonu organize etti. Getto'dan çocukları ambulanslar, tramvaylar, hatta kanalizasyon boruları yoluyla dışarı kaçırdı. Ardından onlara sahte

kimlik belgeleri tedarik etti ve onları, Yahudi kimliklerinin bir sır olarak saklandığı güvenli bakıcı ailelerin yanına ve yetimhanelere yerleştirdi. Her adımda Nazilere karhmanca meydan okudu ve eylemleriyle yaklaşık 2.500 Yahudi çocuğun hayatını kurtardı.

Irena Sendler, kötülükle işbirliği edilen geniş çaplı bir düşmanlık ortamında, olağanüstü bir cesaret, şefkat ve ahlaki berraklık ortaya koymuştur.

Hikâyesi, zararlı toplumsal normlara direnme ve insan hayatına ve saygınlığına olan adanmışlık kapasitemizin çarpıcı bir hatırlatıcısıdır. Rabi Sacks'ın bu haftaki mesajında altı çizilen, 'çoğunluğun görüşüne aykırı oldukları zaman bile doğru değerler için dimdik ayakta durma' kavramının önemini vurgulamaktadır.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zamanüstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks.

